

II CIKLUS STUDIJA

NASTAVNI PLAN I PROGRAM u primjeni od akademske 2025/26. godine

STUDIJSKI PROGRAM: SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA

Tuzla, 2025. godine

1. Uvod u disciplinu i kvalifikaciju.....	1
2. Izjava o razlozima.....	1
3. Ciljevi studijskog programa.....	2
4. Struktura studijskog programa.....	2
5. Uslovi za upis na studijski program.....	3
5.1. Uslovi upisa u naredni semestar.....	3
6. Izjava o metodama podučavanja i učenja.....	4
7. Objašnjenje o provjeri znanja.....	4
8. Generički kriteriji provjere znanja.....	4
9. Izrada završnog rada.....	4
10. Resursi učenja.....	5
11. Usmjerenje: INTELEKTUALNE TEŠKOĆE	6
11.1. Ishodi učenja.....	6
11.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	6
11.3. Informacije o rasporedu predmeta.....	7
11.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	8
11.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine.....	8
11.6. Međunarodna usaglašenost.....	9
11.7. Opis predmeta (Syllabusi).....	10
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	10
– Podrška u ranom djetinjstvu	13
– Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja.....	16
– Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja	19
– Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma	21
– Podrška pozitivnom ponašanju	23
– Cjeloživotno učenje osoba s intelektualnim teškoćama.....	25
– Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama.....	27
– Specifikacija završnog rada.....	29

12. Usmjerenje: OŠTEĆENJA VIDA	30
12.1. Ishodi učenja.....	30
12.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	30
12.3. Informacije o rasporedu predmeta.....	31
12.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	32
12.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine.....	32
12.6. Međunarodna usaglašenost.....	33
12.7. Opis predmeta (Syllabusi).....	34
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	34
– Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida.....	37
– Rehabilitacija osoba oštećena vida	40
– Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida	43
– Osobe oštećena vida treće životne dobi	46
– Gluhosljepoća	49
– Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida.....	51
– Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu.....	54
– Specifikacija završnog rada.....	57
13. Usmjerenje: MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI	58
13.1. Ishodi učenja.....	58
13.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta.....	58
13.3. Informacije o rasporedu predmeta.....	59
13.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama.....	60
13.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine.....	61
13.6. Međunarodna usaglašenost.....	61
13.7. Opis predmeta (Syllabusi).....	62
– Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom.....	62
– Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji	65
– Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima	67
– Adaptirana tjelesna aktivnost	69
– Edukacija i rehabilitacija osoba sa cerebralnom paralizom	72

– Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji	75
– Kreativna terapija II.....	77
– Etika discipline.....	79
– Specifikacija završnog rada.....	82

Priručnik za kvalifikaciju

Naziv univerziteta	Univerzitet u Tuzli
Naziv fakulteta	Edukacijsko-rehabilitacijski
Naziv programa	Specijalna edukacija i rehabilitacija
Akademski stepen	Magistar struke (MA)
Stečeno zvanje	Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije
Studijski ciklus	Drugi ciklus po FQ-EHEA i drugi po FQHE-BiH
Jezik na kojem se studira	Zvanični jezici u Bosni i Hercegovini
Trajanje studija	1 godina
Voditelj programa	
Kontakt informacije	
Internet	www.erf.untz.ba

1. Uvod u disciplinu i kvalifikaciju

Na studijskom programu „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ studenti imaju mogućnost da se opredijele za jedno od tri usmjerenja:

1. Usmjerenje „Intelektualne teškoće“;
2. Usmjerenje „Oštećenja vida“;
3. Usmjerenje „Motorički poremećaji i hronične bolesti“.

Intelektualne teškoće su grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi uzrocima, prevalencijom, incidencijom, vidovima, nivoima, načinima ispoljavanja i posljedicama teškoća u intelektualnom razvoju pojedinca, kao i faktorima koji utiču na njegovu uspješnu socijalnu integraciju. Oštećenje vida je grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnosticiranjem i tretmanom poremećaja svih vrsta oštećenja vida, u predškolskom, osnovnoškolskom dobu, te u periodu odrasle dobi. Također, bavi se edukacijom, rehabilitacijom i hilitacijom osoba oštećenog vida. Oštećenje vida je struka u razvoju na sjecištu primijenjene i čiste nauke, te kao takva je danas priznata u većini zemalja svijeta. Motorički poremećaji i hronične bolesti su grana specijalne edukacije i rehabilitacije koja se bavi prevencijom, detekcijom, dijagnosticiranjem, tretmanom, edukacijom, savjetovanjem i ostalim vidovima podrške osobama sa prvenstveno motoričkim poremećajima, ali i dugotrajnim bolestima koje za posljedicu imaju poremećaje u motoričkom funkcionisanju. Ovo usmjerenje u svijetu i kod nas nastalo je kao rezultat razvoja međupovezanosti i multidisciplinarnih pristupa usmjerenih na razvoj edukacijskih, terapijskih, rehabilitacijskih, komplementarnih, preventivnih i različitih drugih postupaka usmjerenih na afirmaciju mogućnosti osoba s motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.

2. Izjava o razlozima

Nova saznanja u oblasti dijagnostike i tretmana, uvođenje savremenih metoda, tehnika i pristupa, tehnološko-tehnički progres, izrada novih kompjuterskih programa i aparata koji se koriste u području intelektualnih teškoća, oštećenja vida i motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, novi zahtjevi tržišta itd., zahtijevaju nužnost cjeloživotnog učenja i stalno proširivanje i produbljivanje znanja stručnjaka iz ove oblasti. Takođe, najnovije spoznaje i dostignuća iz drugih oblasti sa kojima je područje oštećenja vida, intelektualne teškoće, motorički poremećaji i hronične bolesti usko povezano (medicina, psihologija, pedagogija, didaktika i informatika) zahtijevaju upotpunjavanje i usavršavanje neophodnih primijenjenih znanja u pomenutim područjima. Intelektualne teškoće kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu, a u Bosni i Hercegovini ima osamnaest-godišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje nekada oligofrenologa danas edukatora-rehabilitatora u Bosni

i Hercegovini od osnivanja Defektološkog fakulteta 1993. godine permanentno prati savremene trendove i razvoj specijalne edukacije i rehabilitacije u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta. Razlog za nastavak školovanja na II ciklusu studija na usmjerenju „Intelektualne teškoće“ leži u činjenici da je područje intelektualnih teškoća u permanentnom i intenzivnom razvoju. Oštećenje vida kao grana specijalne edukacije i rehabilitacije poznata je i priznata u svijetu preko 80 godina, a u Bosni i Hercegovini ima petnaestogodišnju tradiciju obrazovanja stručnih kadrova. Obrazovanje iz područja oštećenja vida u Bosni i Hercegovini na Defektološkom fakultetu je od 1996. godine i permanentno prati savremene trendove i razvoj oštećenja vida u svijetu, a stečena diploma priznata je u velikom broju razvijenih zemalja svijeta. Razlog za nastavak školovanja na II ciklusu studija studij na usmjerenju „Oštećenja vida“, leži u činjenici da je oštećenje vida kao nauka u permanentnom i intenzivnom razvoju. Razvoj discipline Motorički poremećaji i hronične bolesti kroz vrijeme, od nastanka pa do danas, manifestira se kroz ogroman broj doktrina, srodnih teorijskih i praktičnih modela, na različite načine i različitim terminologijama (engl. disability studies, special education and rehabilitation, sofrology, somato-therapies, occupational therapy, psychomotoric reeducation, itd.). U početku trećeg milenijuma savremeni trendovi u svim disciplinama su obojeni ekološkim i holističkim pristupima čiji je osnovni cilj spašavanje i respektiranje oboljelog pojedinca i terapeuta koji su sve više ugroženi. Zbog toga su potrebna određena znanja iz područja profesionalne etike, tehničko-tehnološkog progresa, kao i potrebe novih oblika interdisciplinarnih komunikacija. Prema projekcijama Svjetske zdravstvene organizacije s obzirom na savremeni način života i ugroženost pojedinca, dinamika pojavnosti hroničnih bolesti i povreda iznositi će 60% od ukupne svjetske populacije do 2020. godine. Ako se ovoj slici pridruže i posljedice ratnih dejstava na našim prostorima i zaostala neeksplozirana minska sredstva, jasna je potreba daljeg razvoja jedne ovakve naučne oblasti i na našim prostorima koja će slijediti svjetske savremene trendove za treći milenij i omogućiti poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice u našem društvu.

3. Ciljevi studijskog programa

Osnovni cilj studijskog programa „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na II ciklusu studija je da studenti steknu nove praktične i specijalističke vještine za timski i individualni rad iz oblasti podrške u ranom djetinjstvu, podrške u uslovima specijalnog obrazovanja, podrške u uslovima inkluzivnog obrazovanja, podrške osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma, specifičnih teškoća učenja, poremećaja okulomotorike, razvojnih poremećaja vidne percepcije, komunikacijskih poremećaja, savremenih metoda i tehnika informatičke tehnologije iz oblasti rehabilitacijskih metoda i tehnika mobiliteta, specijalne percepcije, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, kreativne i okupacione terapije, adaptirane tjelesne aktivnosti, edukacije i rehabilitacije osoba sa cerebralnom paralizom, te intelektualnog vlasništva. Pored toga, cilj je i da se studenti osposobe za bavljenje istraživačkim radom koji će im omogućiti viši nivo naučnog i stručnog saznanja u ovim oblastima. Studenti bi trebali da se osposobe i za edukacijski rad i daljnje naučno usavršavanje. Prema tome, studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na II ciklusu studentima obezbjeđuje nadogradnju i produbljivanje stečenih znanja i vještina koje su stekli na osnovnim akademskim studijama, a samim tim i viši nivo kompetencija u području usmjerenja.

4. Struktura studijskog programa

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ je jednogodišnji studij koji se realizuje kroz tri usmjerenja: „Intelektualne teškoće“, „Oštećenja vida“ i „Motorički poremećaji i hronične bolesti“. Studenti pri upisu II ciklusa biraju jedno od ponuđenih usmjerenja. Studij (usmjerenje) traje dva semestra, pri čemu svaki semestar ima po 15 nastavnih sedmica. Vrednuje se sa 60

ECTS bodova tako da u zbiru sa I ciklusom nosi 300 ECTS bodova. Pripada području Društvenih nauka, polju Odgojnih nauka i grani Specijalna edukacija i rehabilitacija. Studijski program svakog usmjerenja se sastoji iz obaveznih i izbornih predmeta. Obavezni predmeti su osmišljeni na način da studentima omoguće nadogradnju znanja i vještina stečenih na studiju I ciklusa. Dizajnirani tako da daju identitet kvalifikaciji u skladu sa usmjerenjem. Svrha ovih predmeta je da se studentima pruže nove praktične i neophodne specijalističke vještine u oblasti usmjerenja. Naglasak se stavlja na timski rad, sposobnost nezavisnog rada, praktične vještine, itd. Imaju za cilj da dodatno osposobe stručnjake za samostalni rad u oblastima specijalne edukacije i rehabilitacije kao i za bavljenje naučno istraživačkim radom. Četiri obavezna predmeta se izučavaju tokom prvog, a jedan tokom drugog semestra. Izborni predmeti su osmišljeni da se studentima omogući sticanje novih znanja i spoznaja u skladu sa njihovim interesima i afinitetima unutar usmjerenja. Izborni predmeti su na raspolaganju u toku drugog semestra. Od tri izborna predmeta student pri upisu II ciklusa bira jedan sa usmjerenja za koji se opredijeli. Studij II ciklusa završava se polaganjem svih predmeta iz odabranog usmjerenja, te izradom i javnom odbranom završnog rada koji se vrednuje sa 20 ECTS bodova.

5. Uslovi za upis na studijski program

Upis na studij vrši se na osnovu javnog konkursa kojeg raspisuje i njegov sadržaj utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli, na prijedlog Naučno-nastavnog vijeća Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ imaju lica koja su završila dodiplomski studij/studij I ciklusa u trajanju od četiri godine sa ostvarenih 240 ECTS bodova, koji su stekli zvanje iz oblasti edukacije i rehabilitacije/defektologije, i to:

- Diplomirani defektolog-oligofrenolog
- Diplomirani defektolog-somatoped
- Diplomirani defektolog-tiflolog
- Diplomirani edukator-rehabilitator
- Bachelor edukacije i rehabilitacije
- Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije

Strani državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo upisa na studij pod jednakim uslovima kao i državljani BiH. U slučaju da se na prethodno raspisani Konkurs prijavi veći broj kandidata upis se vrši na temelju rang liste kandidata koja se formira na osnovu prosječne ocjene ostvarene na prethodnom ciklusu studija.

5.1. Uslovi upisa u naredni semestar

Prisustvo svim vidovima nastave, za studente je obavezno o čemu se vodi evidencija na osnovu koje student, po odslušanom semestru dobija potpis od predmetnog nastavnika (student može opravdano izostati sa 20% nastave). Student može upisati naredni semestar nakon izvršenih obaveza iz prethodnog semestra po osnovu prisustva na predavanjima/vježbama, što dokazuje ovjerenim semestrom u Studentskoj službi Fakulteta. Student koji nije izvršio predviđene obaveze iz upisanih predmeta mora te predmete ponovo upisati u narednoj akademskoj godini.

6. Izjava o metodama podučavanja i učenja

Metode podučavanja i učenja su osmišljene tako da podstiču studente na nezavisan i grupni rad. Osnovne metode podučavanja i učenja su: predavanja; laboratorijske/praktične vježbe; seminari; diskusije; grupni rad i drugi Zakonom utvrđeni oblici nastave (učenje na daljinu).

7. Objašnjenje o provjeri znanja

Znanje studenata provjerava se i ocjenjuje kontinuirano tokom semestra. Pri tome se vrednuje prisutnost i aktivno sudjelovanje u nastavi i vježbama, priprema i prezentacija individualnog i grupnog seminarskog rada, međuispiti i završni ispit. Metode provjere znanja su osmišljene tako da odgovaraju očekivanim ishodima učenja. Koristit će se sljedeće metode provjere znanja: usmeni odgovori; pismeni odgovori; izlaganja i prezentacije; eseji, seminarski radovi; zadaci višestrukog izbora; zadaci jednostavnog dosjećanja.

Rezultati provjere znanja su dostupni i transparentni studentu tokom cijelog semestra. Preciznije metode provjere znanja date su u opisima predmeta.

8. Generički kriteriji provjere znanja

Ovi kriteriji provjere znanja su generički i primjenjuju se na sve predmete. Konačni uspjeh studenta za određeni predmet, u određenom semestru, izražava se brojnom, opisnom ili slovnom ocjenom, kako slijedi:

Brojno	Slovno	Opis	Bodovi
10	A	Izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama	95-100
9	B	Iznad prosjeka, sa ponekom greškom	85-94
8	C	Prosječan, sa primjetnim greškama	75-84
7	D	Općenito dobar, ali sa značajnijim nedostacima	65-74
6	E	Zadovoljava minimalne kriterije	55-64
5	F, FX	Ne zadovoljava minimalne kriterije	manje od 55

Ocjena na ispitu zasnovana je na ukupnom broju bodova koje je student stekao ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita, a prema kvalitetu stečenih znanja i vještina, i sadrži maksimalno 100 bodova

9. Izrada završnog rada

Studij II ciklusa završava se polaganjem svih ispita, te izradom i javnom odbranom završnog magistarskog rada. Magistarski rad u pravilu ne treba da bude isključivo stručnog-teorijskog karaktera, nego istraživačkog iz oblasti specijalne edukacije i rehabilitacije. Magistarski rad je samostalan rad u kojem student dokazuje da može uspješno koristiti metodologiju naučno-istraživačkog i stručnog rada, provoditi istraživanja, diskutovati rezultate istraživanja i izvoditi zaključke. Magistarski rad treba biti napisan tako da daje naučni i stručni doprinos:

- postojećim objavljenim naučnim i stručnim saznanjima;
- rješavanju aktuelnog naučnog ili stručnog problema;
- u primjeni postojećih naučnih i stručnih rezultata u rješavanju stručnog problema.

Postupak prijave, izrade i odbrane završnog magistarskog rada regulisan je Pravilnikom o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli.

10. Resursi učenja

Za potrebe pripremanja ispita i izradu završnog rada studentima je na raspolaganju Univerzitetska biblioteka, uključujući i relevantne baze podataka, te resursi koje posjeduju predmetni nastavnici, saradnici i potencijalni mentori. Praktične (laboratorijske) vježbe, kao i istraživanja za završni rad izvoditi će se u specijalizovanim institucijama u kojima se provodi prevencija, dijagnostika i tretman osoba sa intelektualnim teškoćama, oštećenjima vida i

motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima. Studentima će po potrebi biti omogućen pristup multimedijalnoj sali Univerzitetskog centra za razvoj daljinskog obrazovanja Univerziteta u Tuzli, kao i pristup Internetu na Fakultetu. Osigurat će se kontakt i konsultacije sa nastavnicima i saradnicima, kao bitan izvor učenja i praktičnog rada.

11. Usmjerenje: INTELEKTUALNE TEŠKOĆE

11.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Intelektualne teškoće“ na II ciklusu studenti će moći:

- Koristiti se visokim specijaliziranim teorijskim i praktičnim znanjem iz oblasti dijagnostike i tretmana osoba sa intelektualnim teškoćama;
- Integrisati stečena znanja, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji;
- Unaprijediti sistem podrške za osobe sa intelektualnim teškoćama;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim i stručnim radom u području intelektualnih teškoća.

11.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Podrška u ranom djetinjstvu
3. Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja
4. Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja
5. Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma

Izborni predmeti

1. Podrška pozitivnom ponašanju
2. Cjeloživotno učenje osoba sa intelektualnim teškoćama
3. Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama

11.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	1	0	1	-	4
2.	Podrška u ranom djetinjstvu	3	0	1	-	7
3.	Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja	3	0	1	-	6
4.	Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja	3	0	2	-	7
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	5	6
UKUPNO		10	0	5	5	30

II semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma	3	0	0	-	5
2.	Izborni predmet	2	0	0	-	3
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	5	2
	Završni magistarski rad	-	-	-	10	20
UKUPNO		5	0	0	15	30

11.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „INTELEKTUALNE TEŠKOĆE“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	r/b PREDMETA								
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)	1	2	3	4	5	6	7	8	ZAVRŠNI RAD
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X	X	X	X	X	X	X	X	X
moglu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija		X	X	X	X	X	X	X	X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X			X					X
imaju sposobnost da integriraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova			X	X		X	X	X	X
moglu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno			X	X					X
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X		X	X	X	X	X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X			X	X	X	X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X			X	X	X	X	X

11.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije oko 2-3 % populacije ima intelektualne teškoće s tendencijom porasta, što znači da u Bosni i Hercegovini ima oko 131.310 takvih osoba (prema posljednjem popisu stanovništva iz 1991.). Do sredine 2011. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje kadar koji radi sa ovom populacijom, diplomiralo je oko 210 oligofrenologa odnosno edukatora-rehabilitatora, među kojima ima i određeni broj njih iz susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora). Prema tome, jedan dipl. oligofrenolog odnosno edukator-rehabilitator pokriva oko 20.000 stanovnika ili preko 600 osoba sa teškoćama u intelektualnom razvoju. Analizirajući navedene podatke vidljivo je da postoje potrebe za obrazovanjem i usavršavanjem većeg broja stručnih kadrova iz ovog područja. Usmjerenje „Intelektualne teškoće“ treba da pruži studentima važne prenosive vještine, kao što su:

- rješavanje problema u oblasti intelektualnih teškoća;
- uspješnu organizaciju poslova;
- uspješnu komunikaciju sa korisnicima usluga i porodicom;
- odgovoran rad prema etičkim načelima struke i predviđenim rokovima;
- upravljanje i vodstvo;
- donošenja odluka;
- istraživačke vještine.

Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti podrške osobama s intelektualnim teškoćama, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja Intelektualnih teškoća je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama, predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištima, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima i sl.

11.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“-usmjerenje „Intelektualne teškoće“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- University of Maryland, Department of Special Education of the College of Education, USA;
- University of Kansas, School of Education, Special Education, USA;
- Utah State University – College of Education and human Service, Department of Special Education and Rehabilitation, USA;
- Stockholm University, Department of Special Education, Sweden;
- University of London, Institute of Education, UK;
- University of Gothenburg, Faculty for education, Sweden;
- University of Cambridge, Faculty of Education, Educational Inclusion and Diversity, UK;
- University of Thessaly, Department of Special Education, Greece.

Saradnja je uspostavljena i sa pojedinim fakultetima u regionu gdje takođe na master studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko–rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet v Ljubljani, R.Sloveniji.

11.7. Opis predmeta (Syllabus)

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	1	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Logopedija Audiologija Specijalna edukacija i rehabilitacija Poremećaji u ponašanju		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova. Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; - Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka; - Samostalno osmisle i provedu istraživanje; - Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; - Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja; - Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu.		
Indikativni sadržaj predmeta	Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja; Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka; Primjena informacione tehnologije; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja; Prednosti i nedostaci metode uzoraka;		

	Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione veze; Pisanje naučnog i stručnog djela; Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Citiranje i referenci; Objavljivanje naučnih radova.
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, verbalni, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.
Težinski faktori provjere	Aktivnosti na predavanjima i vježbama 10 bodova Zadaće 10 bodova Seminarski rad 10 bodova Pismeni testovi: - test sredinom semestra 10 bodova - test na kraju semestra 10 bodova Završni ispit (pristupni rad i usmeni): 50 bodova
Osnovna literatura	- Kukić S., Markić B., Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., - Fazlović S., Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., - Fazlović S., Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010.,

	- Mejovšek M., Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Internet web reference	- www.bhas.ba - www.fzs.ba - www.spss.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Podrška u ranom djetinjstvu		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	7 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	3	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja, vještina i kompetencija iz područja podrške u ranom djetinjstvu, obuhvat generalnih principa procjene, evaluacije, instrukcija i metodologije rada sa djecom sa intelektualnim i razvojnim teškoćama predškolskog perioda u inkluzivnom okruženju, te integriranje aktivnosti u zajednički curriculum.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - demonstriraju sistematsko znanje i razumijevanje primarne, sekundarne i tercijarne prevencije razvojnih teškoća kod djece sa neurorizikom i djece sa utvrđenim intelektualnim i razvojnim teškoćama; - integriraju i primjene stečena znanja, razumijevanje i vještine sa ciljem formalne i neformalne procjene, evaluacije i podrške djece sa teškoćama u razvoju; - primjenjuju konceptualno i apstraktno mišljenje u procjeni istraživanja i praktičnog rada; - demonstriraju interperosnalne vještine i vještine rada u timu.		
Indikativni sadržaj predmeta	Partnerstvo sa porodicom; Procjena i evaluacija; Formalna procjena i evaluacijski instrumenti (uloga, tipovi); Neformalna procjena i evaluacija; Curriculum: filozofija, pedagoški koncept i unutrašnja organizacija; Curriculum i standardi inkluzivnog okruženja; Sadržaj programa: Integriranje procedura procjene u curriculum edukacije u ranom djetinjstvu; Planiranje inkuzivnog curiculuma; Ciljevi edukacije u ranom djetinjstvu. Organizacija vremena i okruženja-različitost u ranom okruženju; Razvoj odgovarajuće prakse; Individualizirano planiranje. Strategije za individualizirano učenje; Uloga učitelja i direktora u edukaciji djece koji vodi ka razvoju odgovarajuće prakse, Modeli rane edukacije.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:		

	- Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe koje se izvode u ustanovama u kojima se sprovode dijagnostika i programi rane intervencije djece i osoba sa intelektualnim i razvojnim teškoćama, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova

Osnovna literatura	- Dizdarević, A. Specijalna edukacija i rehabilitacija djece sa intelektualnim i razvojnim teškoćama: teorija, praksa i istraživanje. Tuzla: Printcom, 2013. - Krogh, S.L., Slentz, K.L. Early Childhood Education: Yesterday, Today, and Tomorrow. Routledge, 2011.
Internet web reference	- www.earlyinterventionsupport.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Podrška u uslovima specijalnog obrazovanja		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	6 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	3	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je sticanje i proširivanje znanja i praktičnih vještina iz područja saznanog razvoja i funkcionisanja osoba s intelektualnim teškoćama. Naglasak se stavlja na teže oblike intelektualnih teškoća i na programe podrške koji se provode u uvjetima specijalnog odgoja, obrazovanja i rehabilitacije.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Demonstriraju sistematična znanja i razumiju područje intelektualnih teškoća; - Integriraju različita znanja u kreiranju programa podrške u skladu sa karakteristikama osoba s intelektualnim teškoćama; - Pokažu visoke sposobnosti za kreiranje i implementiranje programa podrške; - Tumače i kritički analiziraju programe podrške.		
Indikativni sadržaj predmeta	Mentalni razvoj djeteta; Uloga igre u saznanom razvoju i funkcionisanju djece sa intelektualnim teškoćama; Prostorno vremenska koncepcija; Socijalno-emocionalni razvoj i ponašanje; Mentalno zdravlje; Bilingvizam i intelektualne teškoće; Burnout sindrom; Program bazične perceptivno-motoričke stimulacije; Stimulacija perceptivnih i motoričkih sposobnosti; Program rada s djecom s teškoćama u razvoju; Modifikacija ponašanja; Program rehabilitacije putem pokret; Asistivne tehnologije (definicija, cilj, oprema, mogućnosti primjene); Elektroničke i informacione tehnologije (definicija, oprema, mogućnosti primjene); Planiranje, implementacija, servisi, ishodi, izbor asistivne tehnologije; Pokazatelji kvaliteta za izbor asistivne tehnologija; Asistivne tehnologije za osobe sa težim i teškim oblicima intelektualnih teškoća; Primjena asistivne tehnologije u akomodaciji radnog mjesta osobama s intelektualnim teškoćama.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:		

	- Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe koje se izvode u ustanovama specijalizovanim za rad sa osobama s intelektualnim teškoćama, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) i na kraju semestra (drugi međuispit) koji obuhvataju obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Testovi se sastoje od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 0,5 bodova, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova, te na drugom također maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student je u obavezi izraditi edukacijsko-rehabilitacijski praktikum (ERP) koji izrađuje u sklopu vježbi. Za urađen i prezentiran edukacijsko-rehabilitacijski praktikum student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na pet izvučenih pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na svih pet pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-5 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, ERP: 0-5 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Pijaže Ž., Inhelder B. Intelektualni razvoj deteta. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sred., 1978. - Maćešić-Petrović D., Žigić V. Laka intelektualna ometenost-razvojne i funkcionalne specifičnosti. Beograd: Univerzitet u Beogradu, FASPER, 2009.

	- Teodorović B., Levandovski D., Pinatrić Mlinar Lj., Kiš-Glavaš L. Stimulacija perceptivnih i motoričkih sposobnosti. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet za defektologiju, 1997. - Alper, S., & Raharinirina, S. Assistive Technology for Individuals with Disabilities: A Review and Synthesis of the Literature. Journal of Special Education Technology 2006; 21(2): 47-64. - Mechling, L.C. Assistive technology as a self-management tool for prompting students with intellectual disabilities to initiate and complete daily tasks: a literature review. Education and Training in Developmental Disabilities, 2007; 42(3): 252–269. - Lancioni, G.E., Sigafoos, J., O Reilly, M.F., Singh, N.N. Assistive Technology: Interventions for individuals with Severe/Profound and Multiple Disabilities. New York: Springer Science & Business M, 2012.
Internet web reference	- http://aaidd.org/ - www.aaiddjournals.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Podrška u uslovima inkluzivnog obrazovanja		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	7 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	3	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je sticanje i proširivanje znanja i praktičnih vještina iz područja podrške u uvjetima inkluzivnog obrazovanja osoba s intelektualnim teškoćama.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Razviju sljedeće prenosive vještine - uvažavanje socijalnih i kulturoloških razlika u obrazovanju i senzibiliziranje učesnika odgojno-obrazovnog procesa; - Primijene inkluzivnu politiku; - Primijene stečena znanja i vještine u educiranju članova inkluzivnog tima i učestvuju u radu inkluzivnih timova; Primijene etičke pretpostavke i principe inkluzije; - Primijene interpersonalne i timske vještine prikladne različitim kontekstima učenja.		
Indikativni sadržaj predmeta	Mapiranje politika za pripremanje učitelja za inkluzivno obrazovanje u kontekstu socijalnih i kulturoloških razlika; Edukacija nastavnika za inkluziju; Inkluzija i položaj osoba s posebnim potrebama u srednjim školama; Otvorena škola u otvorenom društvu; Etičke pretpostavke inkluzije; Značaj rane inkluzije; Principi inkluzivnog odgoja i obrazovanja; Inkluzija osoba s Down sindromom; Realnost i budućnost inkluzivnog obrazovanja; Inkluzivni timovi u školama; Odgojno-obrazovna klima; Osnovne odrednice inkluzivne nastave; Teorijska utemeljenost inkluzivne nastave; Tok inkluzivne nastave; Didaktički modeli inkluzivne nastave; Procesi i dinamizmi u inkluzivnoj nastavi.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata,		

	- Praktične vježbe koje se izvode u ustanovama specijaliziranim za rad sa osobama s intelektualnim teškoćama, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) i na kraju semestra (drugi međuispit) koji obuhvataju obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Testovi se sastoje od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 0,5 bodova, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova, te na drugom također maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student je u obavezi izraditi edukacijsko-rehabilitacijski praktikum (ERP) koji izrađuje u sklopu vježbi. Za urađen i prezentiran edukacijsko-rehabilitacijski praktikum student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na pet izvučenih pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na svih pet pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-5 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, ERP: 0-5 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Suzić N. Uvod u inkluziju. Banja Luka: XBS, 2008. - Vantić-Tanjić M., Nikolić M. Inkluzivna praksa – od segregacije do inkluzije. Tuzla: OFF-SET, 2010. - Ilić M. Inkluzivna nastava. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u istočnom Sarajevu, 2009.
Internet web reference	- www.inkluzija.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Podrška osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	5 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	3	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja, vještina i kompetencija iz područja podrške osobama sa poremećajima iz autističnog spektruma, osposobljavanje za proces dizajniranja i implementiranja tretmana u skladu sa najnovijim naučnim, istraživačkim i stručnim dostignućima iz ove oblasti.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - primijene sistematsko znanje i razumijevanje u području podrške djetetu i porodici djeteta sa poremećajem iz autističnog spektruma; - primijene znanje, razumijevanje i vještine u tretmanu; - primijene konceptualno i apstraktno mišljenje, kritičku procjenu trenutnog istraživačkog i naučnog rada - primijene najnovija naučna i stručna dostignuća u radu sa djecom iz autističnog spektruma; - primijene interpersonalne i timske vještine.		
Indikativni sadržaj predmeta	Principi i koncepti programa ABA; Intervencije za pojačanje poželjnih ponašanja; Procjena ponašanja, Bihevioralna Intervencije za problemska ponašanja; Floor time; Discretne probe; Senzorna integracija; PECS; TEACH; Alternativni načini komunikacije; Incidentarno učenje; Socijalna interakcija i integracija; Grupna interakcija i inkluzija; Komponente podučavanja komunikacije; Organiziranje individualiziranog kurikulumu.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka		

	višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Dizdarević, A. Specijalna edukacija i rehabilitacija djece sa intelektualnim i razvojnim teškoćama: teorija, praksa i istraživanje. Tuzla: Printcom, 2013. - Fovel, J.T. The ABA Program Companion. DRL Books, 2002. - Smith T. Making Inclusion Work for students with autism Spectrum Disorders. he Guilford Press, 2012. - Fisher W.W., Piazza C.C., Roane H.S. Handbook of Applied Behavior Analysis. The Guilford Press, 2014.
Internet web reference	- www.autismsupport.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Podrška pozitivnom ponašanju		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja, vještina i kompetencija iz područja vezanih za procese organiziranog i efikasnog vođenja učionice i da pruži praktična uputstva u primjeni adekvatnih strategija i pristupa u menadžmentu ponašanja učenika sa intelektualnim teškoćama u uvjetima specijalne edukacije i rehabilitacije.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - demonstriraju sistematska znanja i razumijevanja u području problemskog ponašanja u različitim kontekstima; - primijene znanja, razumijevanja i vještine u kontekstu funkcionalne procjene, dizajniranja plana pozitivne podrške ponašanju, te praćenja napretka; - integrišu heterogena znanja na osnovu dostupnih informacija i procjene; - primijene vještine inicijative i lične odgovornosti, odlučivanja.		
Indikativni sadržaj predmeta	Priroda razredne kontrole i menadžment problema; Uzroci problema: Učenici; Uzroci problema: Škola i učitelji; Strategije: Bihevioralni pristup; Strategije: Kognitivni pristup; Tehnike menadžmenta; Ponašanje učitelja i kontrola razreda; Samopercepcija i selfmenadžment učitelja; Procjena problema ponašanja; Razumijevanje procesa funkcionalne procjene; Pozitivna podrška ponašanja; Dizajniranje opsežnog plana pozitivne podrške ponašanja; Praćenje i evaluacija pozitivne podrške ponašanja.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		

Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Dizdarević, A. Specijalna edukacija i rehabilitacija djece sa intelektualnim i razvojnim teškoćama: teorija, praksa i istraživanje. Tuzla: Printcom, 2013. - Bambara L.M., Knoster T.P. Designing Positive Behavior Support Plans. Second Edition. AAIDD, 2009.
Internet web reference	
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Cjeloživotno učenje osoba s intelektualnim teškoćama		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je da osigura znanja vezano za koncept cjeloživotnog učenja u odnosu na osobe sa intelektualnim teškoćama i njihovu tranziciju u odraslo doba.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primjene stečena znanja za kreiranje uvjeta za implementaciju „u zajednici utemeljene rehabilitacije“ za osobe s intelektualnim teškoćama; - Rade na osnaživanju osoba sa intelektualnim teškoćama; - Primjene interpersonalne i timske vještine za koordiniranje uloga pojedinih članova key worker sistema u cjelokupnom procesu osposobljavanja osoba sa intelektualnim teškoćama.		
Indikativni sadržaj predmeta	Prava osoba s intelektualnim teškoćama, Kvaliteta života osoba sa intelektualnim teškoćama, U zajednici utemeljena rehabilitacija osoba sa intelektualnim teškoćama (socijalna inkluzija, normalizacija, individualizacija, autonomija, međuljudski odnosi), Principi uključivanja u zajednicu, Koncept cjeloživotnog učenja, Cjeloživotno učenje kao imperativ normalizacije osoba sa intelektualnim teškoćama, Usluge u zajednici, Tranzicija od škole do zapošljavanja, Individualni tranzicijski plan mlade osobe, porodice i poslodavci, Karakteristike individualnog tranzicijskog plana, Principi zbrinjavanja osoba u lokalnoj zajednici: privatnost, dignitet, samostalnost, izbor, prava, realizacija ličnih želja i mogućnosti u svim aspektima života), Osnaživanje i osposobljavanje osoba sa intelektualnim teškoćama, Savremena pitanja u području intelektualnih teškoća, Key worker sistem za osobe sa intelektualnim teškoćama, Elementi koherentnog key working pristupa.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su:		

	- Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) i na kraju semestra (drugi međuispit) koji obuhvataju obrađenu tematiku sa predavanja. Testovi se sastoje od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 0,5 bodova, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova, te na drugom također maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na pet izvučenih pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na svih pet pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Kristin L., Newman T., Stephens J., Lowe K. A report for the Wales Office of Research and Development. National Assembly of Wales, 2001. - McConkey R., Wash-Gallagher D., Sinclair M. Social inclusion of people with intellectual disabilities: the impact of place of residence. Ir J psy ch Med, 2005; 22 (1): 10-14.
Internet web reference	- www.european-agency.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Primjena računara u edukaciji i rehabilitaciji djece s intelektualnim teškoćama		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je sticanje novih znanja multidimenzionalno orjentisane materije iz oblasti informatike i primjene informatičkih nauka odnosno implementacije računara i metodike nastave informatičkog obrazovanja u oblasti odgoja, obrazovanja i rehabilitacije osoba s intelektualnim teškoćama.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primjene znanja i vještine u radu sa osobama s intelektualnim teškoćama iz područja informatičkog obrazovanja; - Primjene prilagođene tehnologije u odgoju, obrazovanju i rehabilitaciji osoba s intelektualnim teškoćama; - Integriraju stečena znanja i organiziraju nastavu informatičkog obrazovanja za osobe s intelektualnim teškoćama.		
Indikativni sadržaj predmeta	Neurološke osnove prenosa informacija; Upotreba računara i djeca sa intelektualnim teškoćama; Prilagođena tehnologija za djecu s intelektualnim teškoćama; Elektronski računari u obrazovanju; Istorijski pregled upotrebe računara u nastavi; Istorijsko-metodološke osnove informatičkog obrazovanja; Multidisciplinarnost metodike informatičkog obrazovanja; Ciljevi i zadaci metodike informatičkog obrazovanja; Organizacija i izvođenje informatičkog obrazovanja; Informatičko obrazovanje u savremenoj nastavi; Osnovni činioci nastave u informatičkom obrazovanju; Informatičko obrazovanje i interaktivno učenje; Računarstvo i informatika.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata,		

	- Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) i na kraju semestra (drugi međuispit) koji obuhvataju obrađenu tematiku sa predavanja. Testovi se sastoje od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 0,5 bodova, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova, te na drugom također maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student je u obavezi izraditi edukacijsko-rehabilitacijski praktikum (ERP) koji izrađuje u sklopu vježbi. Za urađen i prezentiran edukacijsko-rehabilitacijski praktikum student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na pet izvučenih pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na svih pet pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-5 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, ERP: 0-5 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Maćešić-Petrović D. Primena računara u edukaciji i rehabilitaciji kod dece sa intelektualnom ometenošću. Beograd: Univerzitet Beogradu, FASPER, 2008;
Internet web reference	- www.inkluzija.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Specifikacija završnog rada	
Nivo /ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	150 sati
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Postupak prijave, izrade i odbrane završnog magistarskog rada regulisan je Pravilnikom o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	– Minimalno 45 strana istraživačkog rada; – Javna usmena odbrana/prezentacija rada; – Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za: • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području intelektualnih teškoća; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći: • Identifikovati postojeća pitanja u području intelektualnih teškoća i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja intelektualnih teškoća, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti: - odbranio rad, - nije odbranio rad

12. Usmjerenje: OŠTEĆENJA VIDA

12.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Oštećenja vida“ na II ciklusu studenti će moći:

- Koristiti se visokim specijaliziranim teorijskim i praktičnim znanjem iz oblasti dijagnostike i tretmana osoba s oštećenjem vida;
- Integrisati stečena znanja, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa oštećenjem vida, te njihove komunikacije, edukacije, rehabilitacije i habilitacije;
- Povezati znanja iz novih ili interdisciplinarnih polja;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim radom u području oštećenja vida

12.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida
3. Rehabilitacija osoba oštećena vida
4. Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida
5. Osobe oštećena vida treće životne dobi

Izborni predmeti

1. Gluhosljepoća
2. Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida
3. Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu

12.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	1	0	1	-	4
2.	Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida	2	0	2	-	7
3.	Rehabilitacija osoba oštećena vida	2	0	2	-	5
4.	Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida	3	0	2	-	8
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	5	6
UKUPNO		8	0	7	5	30

II semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Osobe oštećena vida treće životne dobi	2	0	1	-	5
2.	Izborni predmet	2	0	0	-	3
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	5	2
	Završni magistarski rad	-	-	-	10	20
UKUPNO		4	0	1	15	30

12.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „OŠTEĆENJA VIDA“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	r/b PREDMETA								
	1	2	3	4	5	6	7	8	ZAVRŠNI RAD
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)									
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X	X	X	X	X	X	X	X	X
moglu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija		X	X	X	X	X	X	X	X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X			X					X
imaju sposobnost da integriraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova			X	X		X	X	X	X
moglu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno			X	X					X
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X		X	X	X	X	X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X			X	X	X	X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X			X	X	X	X	X

12.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije danas u svijetu postoji 300 miliona ljudi sa oštećenim vidom a oko 10% njih su slijepi, što znači da u Bosni i Hercegovini ima oko 430.000 takvih osoba (prema posljednjem popisu stanovništva iz 1991.). Do sredine 2011. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje ovaj kadar, diplomiralo je 54 tifloga i 62 edukatora i rehabilitatora, među kojima ima i određeni broj njih iz susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora). Prema tome, jedan stručnjak za oštećenje vida pokriva preko 10.000 stanovnika. U Europskoj uniji jedan stručnjak za oštećenje vida pokriva oko 5.000 stanovnika. Analizirajući navedene podatke više je nego očigledna opravdanost potrebe za obrazovanjem i usavršavanjem većeg broja stručnih kadrova iz područja oštećenja vida. Studijsko-usmjereno Oštećenje vida je, između ostalog, osmišljen i tako da studentima pruži brojne važne prenosive vještine, kao što su:

- rješavanje problema u oblasti oštećenja vida;
- uspješnu organizaciju poslova;
- uspješnu komunikaciju sa klijentima i porodicom;
- odgovoran rad prema etičkim načelima struke i predviđenim rokovima;
- upravljanje i vodstvo;
- donošenje odluka;
- istraživačke vještine.

Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti tretmana Specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja oštećenja vida, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja oštećenja vida je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama (oftalmološkim, ortoptičko-pleoptičkim, psihijatrijskim i pedijatrijskim klinikama), predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima za rehabilitaciju vida, centrima za medicinsku rehabilitaciju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba oštećena vida, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovališta, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima i sl.

12.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“- usmjerenje „Oštećenja vida“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- Universität zu Köln, Heilpädagogischen Fakultät, Odsjek za specijalni odgoj i rehabilitaciju Njemačka
- University of Oslo, Department of Special Needs Education, Norveška
- University "Ramon Llull", Special needs teaching, "Training leading to specialization in Special education Therapeutical Pedagogy", Barcelona
- University of Utah, Department of Special Education, USA
- Eastern Michigan University, College of education, Department of Special Educations, USA
- Portland State University, Visually Impaired Learner, USA

Saradnja je uspostavljena i sa pojedinim fakultetima u regionu gdje takođe na sličnim studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet u Ljubljani, R.Slovenija.

12.7. Opis predmeta (Syllabus)

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	1	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Logopedija Audiologija Specijalna edukacija i rehabilitacija Poremećaji u ponašanju		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova. Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; - Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka; - Samostalno osmisle i provedu istraživanje; - Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; - Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja; - Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu.		
Indikativni sadržaj predmeta	Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja; Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka; Primjena informacione tehnologije; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja; Prednosti i nedostaci metode uzoraka;		

	Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione veze; Pisanje naučnog i stručnog djela; Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Citiranje i referenci; Objavljivanje naučnih radova.
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, verbalni, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.
Težinski faktori provjere	Aktivnosti na predavanjima i vježbama 10 bodova Zadaće 10 bodova Seminarski rad 10 bodova Pismeni testovi: - test sredinom semestra 10 bodova - test na kraju semestra 10 bodova Završni ispit (pristupni rad i usmeni): 50 bodova
Osnovna literatura	- Kukić S., Markić B., Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., - Fazlović S., Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., - Fazlović S., Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010.,

	- Mejovšek M., Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Internet web reference	- www.bhas.ba - www.fzs.ba - www.spss.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Odgojno-obrazovna integracija osoba oštećena vida		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	7 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje znanja iz oblasti odgojno-obrazovne integracije osoba oštećena vida, te sticanje znanja o modelima podrške za uključivanja djece oštećenog vida u redovnu školu i socijalnu sredinu. Istaknuta je multidisciplinarnost u sprovođenju odgojno-obrazovne integracije djece oštećena vida.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Shvate značaj odgojno-obrazovne integracije; - Procijene pretpostavke za uspješnu odgojno-obrazovnu integraciju; - Informišu i savjetuju o procesu odgojno-obrazovne integracije; - Sprovedu evaluaciju odgojno-obrazovne integracije; - Primijene programe za povećanje uspješnosti odgojno-obrazovne integracije; - Primijene modele podrške u odgojno-obrazovnoj integraciji; - Osmisle istraživački rad koji obuhvata sprovođenje istraživanja i izradu naučnog rada, te na osnovu rezultata izvode zaključke.		
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u odgojno-obrazovnoj integraciji osoba oštećena vida; Uspostavljanje i kreiranje uslova za djecu oštećena vida koji će osigurati najmanje restriktivnu okolinu za njihov razvoj omogućujući niz alternativa i prohodnost u okviru odgojno-obrazovnih sistema; Mogućnost šire socijalne uključenosti u zajednicu; Stvaranje odgojno-obrazovne kulture; Kreiranje odgojno-obrazovne politike; Razvijanje odgojno-obrazovne prakse; Pristup u kreiranju i primjeni individualnih programa koji se koriste u svrhu adekvatnijeg uključivanja djece oštećena vida u redovnu školu; Kvalita života osoba oštećena vida; Socijalni pristup odgojno-obrazovnoj integraciji; Naučno-istraživački rad u području odgojno-obrazovne integracije osoba oštećena vida.		

Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova

Osnovna literatura	- Tulumović, Š. Writiting sentences by dictation. The Journal of Internacional Social Research, Uluslararasi Sosyal Ara_tirmalar Dergisi, 8 (37): 828-831. 2015; - Tulumović, Š. Usmena i pismena komunikacija djece s oštećenjem vida. Tuzla, OFF-SET:2013; - Tulumović Š, Huremović A. Written expression of students with and without visual impairment. The Journal of Internacional Social Research, Uluslararasi Sosyal Ara_tirmalar Dergisi, 5 (20): 372-378. 2012; - Tulumović Š, Mujkić Mašić A, Adilović ĐŽ. The differences in passive vocabulary among blind, low vision students and students without visual impairment. The Journal of Internacional Social Research, Uluslararasi Sosyal Ara_tirmalar Dergisi, 5 (22): 211-218. 2012; - Tulumović Š. Rječnik i pismeno izražavanje učenika s oštećenjem vida. Doktorska disertacija. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2008. - Tulumović Š, Radžo DŽ, Oberman-Babić M. Uticaj obrazovanja, radnog iskustva i dobi na stavove odgajatelja prema integraciji djece s oštećenjem vida. Defektologija 13 (2): 149-154, 2007.
Internet web reference	- http://www.inclusive.com.european-agency.org/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Rehabilitacija osoba oštećena vida		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	5 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti savremene rehabilitacije osoba oštećenog vida.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primijene savremeni pristup i metode tretmana sa osobama oštećena vida; - Procijene mogućnosti rehabilitacije; - Analiziraju karakteristike kognitivnog razvoja u dijagnostici i rehabilitaciji osoba oštećena vida; - Prepoznaju probleme emocionalnog i socijalnog razvoja; - Procijene nivoe i oblike ponašanja; - Osmisle istraživački rad koji obuhvata sprovođenje istraživanja i izradu naučnog rada, te na osnovu rezultata izvedu zaključke.		
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u rehabilitaciji osoba oštećena vida; Ovladavanje teorijskim i praktičnim znanjima i vještinama rehabilitacijskog rada; Stavljanje rehabilitacije u službu humanizacije, funkcionalne dijagnostike, habilitacije, rehabilitacije, socijalne integracije i emancipacije. Naučno-istraživački rad u području rehabilitacije osoba oštećena vida.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor		

	boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Tulumović Š, Teskeredžić A. Dijagnostičko-korekcioni postupci u rehabilitaciji vida. 2016, u štampi; - Teskeredžić A, Tulumović Š. Biotičke osnove i dijagnostika vidnog analizatora. OFF SET, Tuzla, 2013; - Bratovčić V, Junuzović-Žunić L, Teskeredžić A, Šarić E, Mehmedinović S, Dizdraević A. Karakteristike i poticanje ranog psihomotornog razvoja djece. Papir karton, Tuzla, 2016; - Tulumović Š, Adilović A. Differences in visual acuity of the right and the left eye and strabismus angle according to the age in initial overview, immediately after the surgery and one year after the surgery. The Journal of International Social Research, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8 (38):755-760. 2015;

	- Adilović DŽ, Tulumović Š, Eškirović B. Strabismus at children and its influence on function of binocular vision. Novine u proceni i tretmanu osoba sa oštećenjem vida, Zbornik radova. Univerzitet u Beogradu, Fakultet za specijalnu ededukaciju i rehabilitaciju, Beograd, 27-40. 2015;
Internet web reference	- http://www.preventblindness.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Pristupna tehnologija u rehabilitaciji osoba oštećena vida		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	8 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	3	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje znanja iz oblasti savremenijih komunikacijskih mogućnosti osoba oštećena vida, te sticanje znanja o postojećim pomagalicama koja se koriste u rehabilitaciji osoba oštećena vida.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primijene savremene metode u pristupu informacijama osoba oštećena vida uz upotrebu savremene računarske tehnologije za osobe oštećena vida (Računala za slijepe; Brajeva tastatura, Čitač ekrana; Brajev redak; Brajev štampač; Govorne jedinice i njihove tipove; Pristup internetu; Multimedija; Računala za slabovidne; Elektronička povećala; Elektronske bilježnice).		
Indikativni sadržaj predmeta	Računarska tehnologija (ograničenja, prednosti); Komunikacija (poteškoće u pristupu informacijama; načini komunikacije, proces redovne komunikacije, školovanje, traženje zaposlenja i kvaliteta provođenja slobodnog vremena); Uloga pristupne tehnologije u odgoju i obrazovanju osoba oštećena vida; Socijalna integracija osoba oštećena vida; Neovisno življenje: Veći osjećaj kvaliteta života osoba oštećena vida; Lakši pristup informacijama; Veća društvena uključenost i povezanost; Manja socijalna izolacija; Naučno-istraživački rad u području odgojno-obrazovne integracije osoba oštećena vida.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		

Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Žigić V. Računarska tehnologija za osobe oštećenog vida i oštećenog sluha. Praktikum, CIDD, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd: 2006; - Lindstrand P. ICT (Information and Communication Technology): A natural part of life for children with disabilities?, Technology and disability, ICQ Press, 2002; - "World Congress on Technology", Perkins school for the blind. Conference proceedings, Perkins school for the blind, Vol.I, Arlington, Virginia, 1991;

	- Brophy P., Craven J. Web accesibility. Library trends, vol. 55, br. 4, str. 950.-972. 2007; - Brown D., Standen P. Virtual reality in the rehabilitation of people with intellectual disabilities: Review, Cyber Psychology and Behaviour, vol. 8, br. 3, 2005; - Gorski P., Clark C. Multicultural education and the digital divide: focus on disability, Multicultural perspectives, br.4, str. 28.-36 2002; - Kim A., Woodruff A., Klein C., Vaughn S., Facilitating Co-teaching for literacy in general education classrooms through technology: Focus on students with learning disabilities, Reading and Writing Quarterly, br. 22, str. 269.-291.
Internet web reference	- http://www.blicnews.com - http://www.indynerds.com/braille01.htm - http://www.brailleplus.net/visually_impaired_resources/Glossary/Slate_and_Stylus/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Osobe oštećena vida treće životne dobi		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	5 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti tretmana osoba treće životne dobi oštećena vida, te osposobljavanje studenta za adekvatnu primjenu metodskih pristupa u procesu habilitacije i rehabilitacije. Naglašena je multidisciplinarnost u pristupu i rehabilitaciji osoba s potpunim gubitkom vidne funkcije.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primijene savremene pristupe i metode tretmana sa osobama treće životne dobi oštećena vida; - Procijene mogućnosti metodskih pristupa u procesu rehabilitacije osoba sa oboljenjima oka koja se pojavljuju u trećoj životnoj dobi; - Procijene modele odnosa međuovisnosti u bračnoj zajednici sa osobom oštećena vida; - Analiziraju ponašanja i stavove bračnih partnera te alternativne načine života osoba treće životne dobi; - Informišu i savjetuju osobe sa oštećenjem vida kao i njihovu porodicu o rezultatima tretmana i mogućnostima.		
Indikativni sadržaj predmeta	Suvremeni pristupi i metode u habilitaciji, rehabilitaciji i edukaciji osoba treće životne dobi sa oštećenjem vida; uspostavljanje osobnog identiteta osobe treće životne dobi; Uključivanje u zajednicu; Biološki i psihološki prelazi u treću životnu dob; Modeli krize, prelaza i ličnog opisivanja; Reintegracija, finansijska ovisnot, tjelesna i emocionalna ovisnost osoba treće životne dobi; Optimalno starenje, istraživanja o kreativnosti i starosti; Optimalno starenje; Trasverzalnei longitudinalne studije u metodologiji istraživanja i razvoja osoba treće životne dobi; "Schaieov" najučinkovitiji nacrt; Eksperimentalne studije razvoja odraslih; Alternativni oblici porodice i međuovisnosti; Usklađivanje profesionalnih interesa s radnom okolinom osoba oštećena vida; Savremeni pristup mobilnosti osoba treće životne dobi oštećena vida; Tretman samoaktualizacije;		

	Kvalitet života osoba sa oštećenjem vida; Naučno-istraživački rad u području treće životne dobi sa oštećenjem vidne funkcije.
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova,

	Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- K. Warner Schaie i Sherry L. Willis. Psihologija odrasle dobi i starenja. Zagreb: Naklada slap, 2001; - Tulumović Š, Radžo DŽ, Mujkić A. Rani tretman mobiliteta kod slijepog djeteta. Didaktički putokazi, 2006; 12 (39): 70-73 - Žigić V. i Radić-Šestić M. Zapošljavanje osoba oštećenog vida i /ili sluha. fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. Beograd: 2006; - Zovko G. Peripatologija 2. Zagreb. Školske novine. 1998; - Watson G. R. Older Adults with Low Vision U: Corn A.L. Koenig A.J. Editors (1996.) Foundations of Low Vision, Clinical and Functional Perspectives. pogl. 16 ,str.363-390., A.F.B: Press, New York. Leonard R. 1996; M. A. Vision Impairment in Working age Adults U: The Lighthouse Handbook on Vision Impairment and Vision Rehabilitation 2000. pogl. XI. str. 1199-1219. Oxford University Press. Williams ,T.F. 2000; - Vision Impairment in Older Adults U: Silverstone B. Rosenthal B.R., Faye E.E. Editors , The Lighthouse Handbook on Vision Impairment and Vision Rehabilitation 2000., pogl. XII., str. 1279-1287. Oxford.
Internet web reference	- http://www.blicnews.com - http://www.indynerds.com/braille01.htm - http://www.brailleplus.net/visually_impaired_resources/Glossary/Slate and Stylus/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Gluhosljepoća		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Audiologija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj nastave ovog predmeta je da studente osposobi za razumijevanje fenomena gluhosljepoće u kontekstu šireg, socijalnog modela ometenosti, dati temeljne spoznaje vezane uz fenomenologiju gluhosljepoće.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primijene savremene pristupe i metode dijagnostike gluhosljepoće, - Odaberu i osmisle adekvatan tretman, - Prepoznaju razvojne karakteristike gluhoslijepih osoba, - Primijene socijalni model u tretmanu gluhosljepoće, - Vrednuju i analiziraju tok i ishod tretmana, - Informišu i savjetuju osobe sa gluhosljepoćom, - Osmisle i provedu istraživanje gluhosljepoće.		
Indikativni sadržaj predmeta	Istorijski prikaz (razdoblja, razvoj terminologije, značajne osobe); Definicija, klasifikacija, prevalencija; Komunikacija (poteškoće u pristupu informacijama; načini komunikacije); Kretanje (poteškoće u kretanju; kretanje uz podršku); Socijalizacija; Neovisno življenje: tehnička podrška, osobni asistent (intervenor, prevoditelj); Rana intervencija.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnike aktivnog učenja uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka		

	semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student koji je odslušao predavanja i vježbe, te izvršio ostale predispitne obaveze, može pristupiti završnom ispitu. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student tačno odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	Prisutnost na predavanjima: 10 bodova, Aktivnost studenta: 10 bodova, Seminarski rad: 10 bodova, Mini pismeni testovi: - mini test na polovini semestra: 10 bodova, - mini test na kraju semestra: 10 bodova, Završni ispit (usmeni): 25-50 bodova.
Osnovna literatura	- Tarczay S. Komunicirajmo drugačije. Vodič u svijet komunikacije s gluhoslijepim osobama. Zagreb: Hrvatska udruga gluhoslijepih osoba Dodir. 2003. - Salaj I. Home instructors: inovativan model podrške osobama s dvostrukim senzoričkim oštećenjem (oštećenjem vida/sluha) starije životne dobi. Zagreb: Hrvatska udruga gluhoslijepih osoba Dodir. 2009. - Žigić V. Računarska tehnologija za osobe oštećenog vida i oštećenog sluha. Praktikum, CIDD, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd: 2006
Internet web reference	- http://www.dodir.hr/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Sport i rekreacija za osobe sa oštećenjem vida		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti sporta za osobe sa oštećenjem vida, te osposobljavanje studenta za adekvatnu procjenu mogućnosti i potreba pojedinaca s oštećenjima vida za bavljenje određenim sportovima.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primijene savremene pristupe u rehabilitaciji osoba s oštećenjem vida i bolnim stanjima i sportskim povredama; - Procijene mogućnosti pojedinaca sa oštećenjem vida za bavljenje sportom; - Analiziraju i individualiziraju programe tjelesnog i zdravstvenog odgoja za djecu sa oštećenjem vida; - Planiraju i organizuju sportske manifestacije za osobe s oštećenjem vida; - Informišu javnost i promovišu važnost sporta za ovu populaciju; - Osmisle i provedu istraživanje u području sporta i tjelesnog vježbanja za osobe s oštećenjem vida		
Indikativni sadržaj predmeta	Fitness, principi treninga, izrada programa. Tjelesni odgoj i sport za osobe sa oštećenjem vida. Antropologija i psihologija sporta. Nauka o sportu i adaptirana tjelesna aktivnost. Testiranja i mjerenja u sportu. Omehanika. Uloga sporta i rekreacije u psihofozičkoj rehabilitaciji osoba s oštećenjem vida. Biološko medicinske osnove sporta. Sport u rehabilitaciji. Fizička aktivnost i osobe treće životne dobi. Rekreacija i osobe oštećena vida. Paraolimpijski komitet. Valball. Goalball. Korektivni rad.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnike aktivnog učenja uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		

Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student koji je odslušao predavanja i vježbe, te izvršio ostale predispitne obaveze, može pristupiti završnom ispitu. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student tačno odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Bratovčić, V. Primjena biopsihosocijalnog modela u analizi antropoloških karakteristika i uspješnosti osoba s invaliditetom u sportskoj disciplini sjedeća odbojka. Doktorska disertacija. Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2011. - Sarajlić DŽ, Teskeredžić A. Slijepi i sport. Defektologija 2003; 8:125-128. - Mikić, B. Psihologija sporta. Tuzla: Print Com d.o.o., 1996.

	- Šoš, J. Relacije kognitivnih sposobnosti, konativnih karakteristika i specifične spretnosti igrača sjedeće odbojke. Doktorska disertacija. Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju. Sarajevo, 2009. - Mahmutović, I., Turković, S. Sjedeća odbojka. Sarajevo: Compact Publishing Hous, 1999. - Mikić B, Biberović A i Mačković S Univerzalna škola sporta. Tuzla: Filozofski fakultet, 2001. - Huey L. i Forster R. The Complete Waterpower Workout Book. New York: Random House, 1993. - Mikić V, Bećirović E, Čišić F, Mahmutagić A. Značaj hidrokineziterapije za osobe sa osteoartrozom, Defektologija 2003; 8: 103-110.
Internet web reference	- http://www.paralympics.org - http://www.blindsports.com/ - http://www.deaflympics.com/ - http://www.specialolympics.org/ - http://www.freelibrary.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Savremene metode u orijentaciji i mobilitetu		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz oblasti savremenih tehnika i tehnologije za slijepe osobe, te osposobljavanje studenta za adekvatnu primjenu metodskih i tehničkotehnoloških pristupa u procesu habilitacije i rehabilitacije.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Objasne ulogu i značaj primjene savremene tehnologije u peripatologiji slijepih osoba; - Objasne suvremene modele programa iz područja peripatologije; - Primijene savremene pristupe, metode i tehnike u rehabilitacijskom tretmanu sa slijepim osobama; - Procijene mogućnosti savremenih metodskih pristupa u procesu rehabilitacije slijepih osoba; - Analiziraju ponašanja i stavove slijepih osoba prema savremenim pomagalima u procesu orijentacije i mobiliteta;		
Indikativni sadržaj predmeta	Savremeni pristupi i metode u habilitaciji, rehabilitaciji i edukaciji slijepih osoba iz područja peripatologije s osvrtom na savremene tehnike ehlokacije. Ljudska ehlokacija kao osnovni oblik percepcije i kretanja. Uticaj okoline na ehlokaciju slijepih osoba. Perceptualne kontrolne distance ehlokacije slijepih. Uticaj faktora površine na ehlokaciju i peripatologiju slijepih. Interdisciplinarna istraživanja iz ljudske ehlokacije. Ehlokacije iz kognitivne i ekološke perspective. Osnove GPRS-a i njihovi benefiti za slijepe osobe. Značaj reintegracije i neovisnosti slijepih osoba u samostalnom kretanju uz pomoć GPRS-a. Alternativni oblici savremenih tehničkih pomagala u peripatologiji; Usklađivanje savremenih pomagala i interesa slijepe osobe s okolinom; ; Pобољшanje kvaliteta života slijepih osoba zahvaljujući savremenim pomagalima za mobilnost; Naučno-istraživački rad iz područja savremenih pomagala iz orijentacije i mobiliteta u teoriji i praksi.		

Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnike aktivnog učenja uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Student koji je odslušao predavanja i vježbe, te izvršio ostale predispitne obaveze, može pristupiti završnom ispitu. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student tačno odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na usmenom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova

Osnovna literatura	- Radžo Alibegović DŽ. Uticaj motoričkih i taktilnih funkcija na orijentaciju i mobilitet kod djece oštećena vida. Doktorska disertacija. Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2013; - Tulumović Š, Radžo DŽ, Mujkić A. Rani tretman mobiliteta kod slijepog djeteta. Didaktički putokazi 2006; 12 (39): 70-73. - Zovko G. Peripatologija 1. Zagreb. Školske novine:1998; - Zovko G. Peripatologija 2. Zagreb. Školske novine:1998; - Dikić S. I Žigić V.Orjentacija i kretanje lica oštećenog vida: peripatologija. Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju. Beograd: 2010; - Mršić V. Orjentacija i mobilitet u Hrvatskoj, Obučavanje slijepih i slabovidnih za neovisno kretanje. Hrvatska Udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet, Zagreb:1995. - Teskeredžić A, Jablan B. Metoda ehlokacije i poboljšanje kvaliteta života slijepih osoba. Zbornik radova Konferencija Tuzla „Unapređenje kvalitete života djece i mladih, Tuzla 193-200. 2010.
Internet web reference	- www.accessiblegps.com - www.bentvocies.org/bentvocies/ - http://www.uvm.edu/~dhowell/StatPages/ - http://hcs.harvard.edu/~husn/BRIAN/vol1/echo.html.
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Specifikacija završnog rada	
Nivo /ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	150 sati
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Postupak prijave, izrade i odbrane završnog magistarskog rada regulisan je Pravilnikom o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	– Minimalno 45 strana istraživačkog rada; – Javna usmena odbrana/prezentacija rada; – Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za: • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području oštećenja vida; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći: • Identifikovati postojeća pitanja u području oštećenja vida i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja oštećenja vida, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti: - odbranio rad, - nije odbranio rad

13. Usmjerenje: MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI

13.1. Ishodi učenja

Nakon završenog usmjerenja „Motorički poremećaji i hronične bolesti“ na II ciklusu studenti će moći:

- Integrirati stečena znanja na osnovnom studiju, te ih primijeniti u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima;
- Odabrati i primijeniti adekvatne metode i pristupe u kreativnoj i okupacionoj terapiji, kao i integrativnim, edukacijskim i psihoterapijskim pristupima;
- Povezati znanja iz novih interdisciplinarnih polja;
- Samostalno učiti i imati pozitivan stav o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija;
- Baviti se naučno-istraživačkim radom u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti steći pretpostavke za dalje naučno i stručno usavršavanje.

13.2. Spisak obaveznih i izbornih predmeta

Obavezni predmeti

1. Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom
2. Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji
3. Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima
4. Adaptirana tjelesna aktivnost
5. Edukacija i rehabilitacija osoba sa cerebralnom paralizom

Izborni predmeti

1. Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji
2. Kreativna terapija II
3. Etika discipline

13.3. Informacije o rasporedu predmeta

I semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom	1	0	1	-	4
2.	Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji	2	0	2	-	6
3.	Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima	2	0	2	-	7
4.	Adaptirana tjelesna aktivnost	2	0	2	-	7
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	6	6
UKUPNO		7	0	7	6	30

II semestar						
r/b	Naziv predmeta	Kontakt sati			Drugi oblici nastave	ECTS
		P	A	L		
1.	Edukacija i rehabilitacija osoba sa cerebralnom paralizom	2	0	2	-	5
2.	Izborni predmet	2	0	0	-	3
	(seminari, praksa, radionice, itd.)	-	-	-	4	2
	Završni magistarski rad	-	-	-	10	20
UKUPNO		4	0	2	14	30

13.4. Veza sa eksternim referentnim tačkama

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE II CIKLUSA USMJERENJA „MOTORIČKI POREMEĆAJI I HRONIČNE BOLESTI“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

EKSTERNE REFERENTNE TAČKE	ŠIFRA PREDMETA								
	1	2	3	4	5	6	7	8	ZAVRŠNI RAD
Deskriptori okvira vš. kvalifikacija BiH za kvalifikacije koje predstavljaju uspješan završetak drugog ciklusa (60 ECTS bodova)									
pokažu sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje ono što se obično povezuje sa nivoom dodiplomskog studija, i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada	X	X	X	X	X	X	X	X	X
mogu primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija		X	X	X	X	X	X	X	X
primjenjuju konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava: - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini, - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja	X			X					X
imaju sposobnost da integriiraju znanje i bave se složenim problemima, te da formuliraju sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova			X	X		X	X	X	X
mogu prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanje na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno			X	X					X
su u stanju da svoje znanje podignu na viši nivo, prodube razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvijaju sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj		X	X		X	X	X	X	X
imaju vještine učenja koje im omogućavaju da nastave studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman		X			X	X	X	X	X
stekli su interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuju sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daju doprinos promjeni i razvoju		X			X	X	X	X	X

13.5. Mogućnosti zapošljavanja i prenosive vještine

Prema projekcijama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), s obzirom na savremeni način života i ugroženost pojedinca, dinamika pojavnosti hroničnih bolesti i povreda iznositi će 60% od ukupne svjetske populacije do 2020. godine. Ako se ovoj slici pridruže i posljedice ratnih dejstava na našim prostorima i zaostala neeksplozirana minska sredstva, jasna je potreba daljeg razvoja jedne ovakve naučne oblasti i na našim prostorima koja će slijediti svjetske savremene trendove za treći milenij i omogućiti poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice u našem društvu. Do sredine 2008. godine na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, kao jedinom fakultetu u FBiH koji obrazuje kadar ove vrste, diplomirao je 51 somatoped. S obzirom na kompetencije ovog stručnjaka u smislu prevencije, edukacije, rehabilitacije, savjetovanja, holističkog pristupa u poticanju životnog potencijala osoba sa motoričkim smetnjama poremećajima i hroničnim bolestima i njihovih porodica, te činjenici da je Bosna i Hercegovina u procesu ostvarivanja uslova za evropske integracije počela donositi zakonske pretpostavke za ostvarivanje svih prava ove populacije (inkluzija, cjeloživotno učenje, univerzalni dizajn, profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje invalida, i dr.) potrebe za školovanje i zapošljavanje ovakvog kadra u Bosni i Hercegovini su neupitne. Nova teoretska i praktična znanja iz oblasti Motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, specijalističke vještine i sposobnosti za bavljenje naučno-istraživačkim radom koje se stiču na II ciklusu studija, trebala bi biti prepoznata kao konkurentna i praktično primjenjiva na bosansko-hercegovačkom tržištu rada u ovom trenutku, ali i u godinama koje slijede. Magistar specijalne edukacije i rehabilitacije iz područja motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti je osposobljen za rad i zapošljavanje u zdravstvenim ustanovama (fizikalne medicine i rehabilitacije, neurološkim, pedijatrijskim, onkološkim, palijativnim klinikama), predškolskim ustanovama, redovnim osnovnim školama, školskim dispanzerima, centrima za medicinsku rehabilitaciju, centrima i posebnim ustanovama za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju osoba sa teškoćama u razvoju, ustanovama za mentalno zdravlje i savjetovalištima, gerijatrijskim ustanovama, privatnoj praksi, istraživačkim centrima, vladajućim tijelima i sl.

13.6. Međunarodna usaglašenost

Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“- usmjerenje „Motorički poremećaji i hronične bolesti“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata u saglasnosti sa savremenim međunarodnim studijima iz ove oblasti u zemljama u okruženju, Evropskoj uniji i šire:

- University of New England, Armidale, New South Wales, Australia, Disability studies
- University of North Texas, Denton, Texas, United States, Disability studies
- Star Education Consultants Ukraine, Odessa, Ukraine, Disability studies
- Liverpool Hope University, Liverpool, United Kingdom, Disability studies
- University of Manitoba, Winnipeg, Canada, Disability studies
- University of Kansas, USA, School of Education, Special Education; Allied Health: Rehabilitation science, Therapeutic science.
- Universität Dortmund, Germany, Fakultät Rehabilitationswissenschaften
- Sofia University St. Kliment Ohridski, Bulgaria, Faculty of Preschool and Primary School Education, Special Pedagogy

Saradnja je uspostavljena i sa fakultetima u regionu gdje takođe na master studijama proučavaju ovu oblast: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Srbija; Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, R.Hrvatska; Pedagoška fakulteta, Univerzitet v Ljubljani, R.Slovenija.

13.7 Opis predmeta (Syllabus)

Puni naziv predmeta	Metodologija naučnog istraživanja sa statistikom		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	4 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	1	0	1
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Logopedija Audiologija Specijalna edukacija i rehabilitacija Poremećaji u ponašanju		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Osposobiti studente za primjenu adekvatne metodologije naučnog istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te za pisanje stručnih i naučnih radova. Osposobiti studente da koriste adekvatne statističke metode za istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji, te educirati studente za upotrebu statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Primjene adekvatnu metodologiju u naučnim istraživanjima; - Koriste objektivne metode za prikupljanje i obradu podataka; - Samostalno osmisle i provedu istraživanje; - Napišu i objave različite radove sa svim metodološkim komponentama; - Pravilno primijene statističke metode za obradu podataka istraživanja; - Koriste statističke aplikativne programe koji se primjenjuju za obradu podataka i statističku analizu.		
Indikativni sadržaj predmeta	Pojam nauke i naučnoistraživačkog rada; Osnovni oblici naučne spoznaje; Klasifikacija nauka; Opća obilježja naučnog pristupa u edukaciji i rehabilitaciji; Odnos naučne metode i metodologije; Faze procesa naučnog istraživanja; Metode naučnog istraživanja; Tehnike prikupljanja i obrade empirijskih podataka; Primjena informacione tehnologije; Statističke metode; Deskriptivna statistika; Značaj primjene uzoraka za istraživanja; Prednosti i nedostaci metode uzoraka; Procjena parametara osnovnog skupa i testiranje		

	statističkih hipoteza; Provođenje testiranja u zavisnosti od ispunjenosti polaznih pretpostavki; Funkcionalna i statistička povezanost pojava. Regresiona i korelaciona analiza; Testiranje značajnosti regresione veze; Pisanje naučnog i stručnog djela; Dokumentacijska osnova rukopisa; Vrste publikacija; Primarne i sekundarne publikacije; Članci u časopisu; Struktura naučnog članka, magistarskog rada i doktorske disertacije; Citiranje i referenci; Objavljivanje naučnih radova.														
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, verbalni, logičko-matematički, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata; - Laboratorijske vježbe za korištenje statističkih aplikativnih programa koji se koriste za obradu podataka i statističku analizu; - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.														
Objašnjenje o provjeri znanja	U osmoj sedmici semestra studenti pismeno polažu test, koji obuhvata do tada pređeno gradivo. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu drugi test, koji obuhvata pređeno gradivo iz drugog dijela semestra. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom kolokviju može ostvariti maksimalno 10 bodova. Završni ispit obuhvata pisanje pristupnog rada i usmeni. Pozitivno ocijenjen pristupni rad je uslov za izlazak na usmeni ispit. Na usmenom ispitu student odgovara na tri pitanja iz gradiva obuhvaćenog nastavnim programom. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda, od čega minimalno 25 bodova na završnom ispitu.														
Težinski faktori provjere	<table> <tr> <td>Aktivnosti na predavanjima i vježbama</td><td>10 bodova</td></tr> <tr> <td>Zadaće</td><td>10 bodova</td></tr> <tr> <td>Seminarski rad</td><td>10 bodova</td></tr> <tr> <td>Pismeni testovi:</td><td></td></tr> <tr> <td>- test sredinom semestra</td><td>10 bodova</td></tr> <tr> <td>- test na kraju semestra</td><td>10 bodova</td></tr> <tr> <td>Završni ispit (pristupni rad i usmeni):</td><td>50 bodova</td></tr> </table>	Aktivnosti na predavanjima i vježbama	10 bodova	Zadaće	10 bodova	Seminarski rad	10 bodova	Pismeni testovi:		- test sredinom semestra	10 bodova	- test na kraju semestra	10 bodova	Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50 bodova
Aktivnosti na predavanjima i vježbama	10 bodova														
Zadaće	10 bodova														
Seminarski rad	10 bodova														
Pismeni testovi:															
- test sredinom semestra	10 bodova														
- test na kraju semestra	10 bodova														
Završni ispit (pristupni rad i usmeni):	50 bodova														
Osnovna literatura	- Kukić S., Markić B., Metodologija društvenih znanosti: metode, tehnike, postupci i instrumenti znanstvenoistraživačkog rada, Sveučilište u Mostaru, Mostar, 2006., - Fazlović S., Statistika - deskriptivna i inferencijalna analiza, Denfas, Tuzla, 2006., - Fazlović S., Statistika - regresiona i dinamička analiza, OffSet, Tuzla, 2010.,														

	- Mejovšek M., Uvod u metodologiju znanstvenog istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima, Naklada Slap, Zagreb, 2003.
Internet web reference	- www.bhas.ba - www.fzs.ba - www.spss.com
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta		Intelektualno vlasništvo u edukaciji i rehabilitaciji		
Skraćeni naziv/šifra predmeta				
Ciklus studija		drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS		6 ECTS		
Status predmeta		obavezni		
Preduslovi za polaganje		izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa		studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar		jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati		Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
		2	0	2
Fakultet		Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program		Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik				
e-mail nastavnika				
Web stranica		www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta		Cilj predmeta je dati pregled pravnih propisa koji su vezani uz inovacije, posebice zakona o autorskim pravima, pravima intelektualnog vlasništva, patentima, zaštitnim znakovima i srodnim pravima. Osposobljavanje polaznika studija za shvaćanje, razumijevanje i usvajanje novih tehnologija, aktuelnih i relevantnih informacijskih tehnologija u edukaciji i rehabilitaciji, te rizika u pogledu informacijske sigurnosti i zaštite intelektualnog vlasništva. Upoznavanje sa osnovama intelektualnog vlasništva, patentne zaštite, načinima pretraživanja patentnih baza i drugih zbirki novih tehnologija.		
Ishodi učenja		Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Jasno razumiju djelovanje i odnos između, različitih grana prava koje utiču na zaštitu inovacija; - Definiraju i razumiju zakon koji regulira inovacije u širem kontekstu državne politike i strategije inovacija; - Pretražuju patentne baze; - Pripreme patentnu prijavu.		
Indikativni sadržaj predmeta		Legislativa u Bosni i Hercegovini, međunarodni sporazumi, legislativa u EU, osiguranje zaštite inovacija u Bosni i Hercegovini, EU i na međunarodnom nivou, ostvarivanje autorskog prava; Oblici intelektualnog vlasništva; Patenti i zaštita izuma patentom; Žigovi;Desing; Geografske oznake; Autorska i srodna prava;Zaštita računalnih programa, drugi oblici zaštite intelektualnog vlasništva ("know-how", poslovne metode, poslovne tajne itd.); Sistemi intelektualnog vlasništva;Intelektualno vlasništvo i informacijski sistemi za pretraživanje patentnih baza. Prednost patentne literature; Komercijalizacija izuma; Priprema patentne prijave.		
Metode učenja		Predavanja, vježbe (L), seminarski radovi i konsultacije. Predavanja i vježbe se izvode po nastavnom programu opisanom u sadržaju kursa. Studenti su obavezni da prisustvuju predavanjima i vježbama. Seminarski rad		

	predstavlja samostalni rad studenata na temu iz kursa. Studenti po potrebi koriste termine konsultacija s ciljem dodatnog pojašnjavanja pojedinih tema iz kursa ili seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Metode provjere znanja: individualni i grupni rad, test, pismeni zadatak i završni ispit. Test i pismeni zadatak se odnose na provjeru znanja iz dijela kursa koji oni obuhvataju. Individualni rad studenata se odnosi na izradu seminarskih radova, zadaća i sl. Grupni rad studenata se odnosi na redovno pohađanje predavanja i vježbi i aktivno učestvovanje u njihovom izvođenju. Završni dio ispita predstavlja konačnu provjeru znanja. Završni ispit je pismeni i usmeni. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Henneberg, I. Autorsko pravo, Zagreb, 2001. - Krneta, S. Obrisi autorskog prava u Evropskoj zajednici, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1/95. - Blatnik, S. i Hrženjak, B. Priročnik za mlade izumitelje. Velenje: IPAK Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, 2005. - Blatnik, S. i Hrženjak, B. Virtualno omrežje mladih izumiteljev : delovni zvezek. Velenje: IPAK Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, 2005. - Blatnik, S., Psakhie, S.G., Zolnikov, K.P. On the design and synthesis of intellectual nanodevices using modern nanotechnologies. Phys. Mesomech., 2003, let. 6, št. 4: 113-116. - Strahnikov, V., Selimović, S., Šarić. E., Blatnik, M., Simončić, L. i Žohar, Š. Propomoček za učenje in vadbo plivanja. US Patent P-201000455, 2010.
Internet web reference	- www.ipr.gov.ba - www.dkpto.org - www.uspto.gov
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	7 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina iz profesionalne rehabilitacije, te osposobljavanje studenta za aktivno sudjelovanje u provođenju i kreiranju programa u sistemu zapošljavanja osoba sa motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Aktivno sudjeluju u provedbi Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom; - Preuzmu aktivnu ulogu u provođenju i kreiranju programa u sistemu zapošljavanja osoba s invaliditetom; - Sudjeluju u radu stručnih timova pri službama za provođenje profesionalnog osposobljavanja i agencijama za zapošljavanje osoba s invaliditetom.		
Indikativni sadržaj predmeta	Trendovi (re)integracije na tržište rada; Diskriminacija osoba s invaliditetom; Značenje rada u životu pojedinca; Zapošljavanje osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini; Uloga savjetnika i savjetodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom, obaveze poslodavaca i osoba s invaliditetom; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom; Kvotni, volonterski i mješoviti sistem zapošljavanja; Poticajne i kompenzacijske mjere pri zapošljavanju osoba s invaliditetom; Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom; Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju; Zaštitna radionica; Radni centar; Prilagođavanje radnog mjesta i prilagođavanje na radnom mjestu; Nesreće na radu; Zapošljavanje osoba s invaliditetom u zemljama Europske unije i Sjedinjenim Američkim Državama. Sličnosti i razlike između modela profesionalne rehabilitacije u pojedinim zemljama.		
Metode učenja	Predavanja, vježbe (L), seminarski radovi i konsultacije. Predavanja i vježbe se izvode po nastavnom programu		

	opisanom u sadržaju kursa. Studenti su obavezni da prisustvuju predavanjima i vježbama. Seminarski rad predstavlja samostalni rad studenata na temu iz kursa. Studenti po potrebi koriste termine konsultacija s ciljem dodatnog pojašnjavanja pojedinih tema iz kursa ili seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Metode provjere znanja: individualni i grupni rad, test, pismeni zadatak i završni ispit. Test i pismeni zadatak se odnose na provjeru znanja iz dijela kursa koji oni obuhvataju. Individualni rad studenata se odnosi na izradu seminarskih radova, zadaća i sl. Grupni rad studenata se odnosi na redovno pohađanje predavanja i vježbi i aktivno učestvovanje u njihovom izvođenju. Završni dio ispita predstavlja konačnu provjeru znanja. Završni ispit je pismeni i usmeni. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Šarić, E., ur. Zbornik radova međunarodne konferencije Rehabilitacija u procesu zapošljavanja osoba sa invaliditetom na Tuzlanskom kantonu. Ljubljana: Institut Republike Slovenije za rehabilitaciju, 2006. - Šutalo, I., ur. Zbornik radova 6. međunarodnog stručnog skupa Profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom – vrata za ponovni ulazak u svijet rada. Zadar:Osvit, 2010. - Vijeće Europe. Stručno osposobljavanje i rehabilitacija osoba s invaliditetom: komparativna analiza. Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži: Zagreb, 2002. - Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/10)
Internet web reference	- www.ncwd-youth.info - www.csusdspace.calstate.edu - www.epr.eu - www.buf.kristianstad.se www.dkpto.org - www.uspto.gov
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Adaptirana tjelesna aktivnost		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	7 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/prvi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti adaptirane tjelesne aktivnosti; osposobljavanje studenta za adekvatnu procjenu mogućnosti i specifičnih potreba pojedinaca, primjena različitih instrumenata procjene, kreiranje i adaptacija programa tjelesnih aktivnosti, evaluacija napretka.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Procijene specifične potrebe i mogućnosti za bavljenje tjelesnim aktivnostima, savladaju tehnike i instrumente procjene; - Razviju individualne programe tjelesnih aktivnosti i strategije intervencije; - Kreiraju i promoviraju inkluzivne sredine kroz bavljenje tjelesnim aktivnostima; - Planiraju i organiziraju sportske manifestacije za osobe sa invaliditetom; - Informiraju javnost i promoviraju važnost tjelesnih aktivnosti za ovu populaciju; - Osmisle i provedu istraživanje u području tjelesnog vježbanja osoba sa invaliditetom.		
Indikativni sadržaj predmeta	Uvod u ATA; Procjena u ATA; Kreiranje individualnih programa podrške u ATA; Odabir strategija djelovanja; Obezbjedenje minimalno restriktivne sredine; ATA i motorički poremećaji; ATA i hronične bolesti; ATA i intelektualne teškoće; ATA i oštećenja vida; ATA i oštećenje sluha; ATA i specifične teškoće učenja; ATA i poremećaji u ponašanju; ATA i poremećaji iz autističnog spektruma; ATA i sportovi u vodi; ATA i timski sportovi; ATA i zimski sportovi; ATA i individualni sportovi.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe,		

	- Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISPITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Winnick J. Adapted Physical Education and Sport-5th Edition. Human Kinetics, 2011. - Mikić B, Biberović A i Mačković S. Univerzalna škola sporta. Tuzla: Filozofski fakultet, 2001. - Mikić B. Psihomotorika. Tuzla: Filozofski fakultet, 2000.

	- Auxter D., Pyfer J. i Huettig C. Principles and Methods of Adapted Physical Education and Recreation Eighth Edition. WCB McGraw-Hill, 1997. - Bratovčić V. Primjena biopsihosocijalnog modela u analizi antropoloških karakteristika i uspješnosti osoba s invaliditetom u sportskoj disciplini sjedeća odbojka. Doktorska disertacija. Tuzla: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2011.
Internet web reference	- http://journals.humankinetics.com/ - http://www.pecentral.org/ - http://www.apens.org/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Edukacija i rehabilitacija osoba sa cerebralnom paralizom		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	5 ECTS		
Status predmeta	obavezni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	2
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Dodatno osposobljavanje studenata za rad sa djecom, mladima i odraslim osobama sa cerebralnom paralizom sa naglaskom na primjenu specifičnih mjera i postupaka u svrhu razvijanja njihovim psiho-fizičkih potencijala za samostalnost u svim životnim razdobljima; adaptaciju fizičke sredine i primjenu asistivnih pomagala.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Procijene, planiraju i programiraju rad sa djecom sa CP u ranom djetinjstvu, u predškolskom periodu; Procijeniti, planirati, programirati rad sa djecom sa CP u predškolskom periodu; u osnovnoškolskom periodu i srednjoškolskom periodu; - Procijene, planiraju i programiraju rad sa djecom sa CP u tercijarnom obrazovanju; - Prepoznaju i promovišu značaj inkluzivnog obrazovanja i mogućnosti osoba sa cerebralnom paralizom.		
Indikativni sadržaj predmeta	Edukacijsko-rehabilitacijski postupci u okviru rane intervencije djece sa CP; Edukacijsko-rehabilitacijski postupci u okviru predškolskog odgoja i obrazovanja djece sa CP; Edukacijsko-rehabilitacijski postupci u okviru osnovnoškolskog obrazovanja djece sa CP; Edukacijsko-rehabilitacijski postupci u okviru srednjoškolskog odgoja mladih sa CP; Adolescentske krize, samostalnost, razvoj životnih i tranzicijskih vještina; Profesionalna orijentacija i radne vještine mladih sa CP; Osobe sa CP u tercijarnom sistemu obrazovanja; Asistivna i komunikacijska tehnologija i CP; Filozofija i principi samostalnog života.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Praktične vježbe,		

	- Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima i vježbama. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima i vježbama: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Hadders-Algra M. Early diagnosis and early intervention. Frontiers in Neurology Neuropediatrics 2014; Volume 5, Article 185. - McIntyre S., Morgan C., Walker K. i Novak I. Cerebral Palsy—Don' t Delay. Developmental Disabilities Research Reviews 2013; 17:114–129. - Children with Severe Cerebral Palsy – An Educational Guide. Unesco, 1989.

	- Bratovčić V, Junuzović-Žunić L, Dizdarević A, Teskeredžić A. Studenti sa tjelesnim invaliditetom u visokom obrazovanju. Sarajevo, World University Service of Bosnia and Herzegovina (SUSBiH), 2014. (Knjiga je nastala u okviru Tempus projekta „Jednake mogućnosti za studente sa posebnim potrebama u visokom obrazovanju“ (EQOPP).
Internet web reference	- https://cpirf.org/
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Metode u edukaciji i okupacionoj terapiji		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj ovog predmeta je sticanje znanja i vještina iz oblasti okupacione terapije i ovladavanje metodama i modelima rada u okupacionoj terapiji osoba s različitim vrstama onesposobljenja.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Procijene okupaciono funkcionisanje osobe; - Primijene savremene pristupe u okupacionoj terapiji osoba s različitim vrstama onesposobljenja; - Analiziraju i adaptiraju životnu i radnu sredinu; - Osmisle i provedu istraživanje u području okupacione terapije.		
Indikativni sadržaj predmeta	Identitet discipline. Konceptualni modeli. Biomehanički model, kinetika i kinematika. Kognitivni model. Kognitivno-perceptivni model. Model grupnog rada. Okupaciono funkcionisanje osobe. Model motoričke kontrole. Model senzoričke integracije. Spacio-temporalna adaptacija. Psihološko funkcionisanje. Socijalna interakcija. Porodična interakcija. Aktivnosti svakodnevnog života. Škola/radno mjesto. Okupaciona terapija i tjelesno onesposobljenje. Okupaciona terapija i mentalno zdravlje. Okupaciona terapija i razvojni poremećaji. Okupaciona terapija i poremećaji učenja. Okupaciona terapija u gerontologiji.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1		

	bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Šarić E, Švraka E, Bratovčić V, Mujanović A i Begtašagić A. Okupaciona terapija osoba s cerebralnom paralizom. U: Zbornik radova Međunarodnog naučnog skupa Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju „Specijalna edukacija i rehabilitacija danas“. Zlatibor, 2010. - Mahmutagić, A., Prstačić, M. i sar. Metode u edukaciji i rehabilitaciji. Tuzla: Harfo graf, 2006. - Trombly C.A. Occupational therapy for Physical Dysfunction. Fourth Edition. Baltimore: Williams and Wilkins, 1995.
Internet web reference	- www.bls.gov - www.aota.org www.cot.co.uk - www.otdirect.co.uk
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Kreativna terapija II		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je proširivanje i produbljivanje znanja i vještina o različitim metodama kreativne terapije u provođenju preventivskih, dijagnostičkih, terapijskih, edukacijskih i rehabilitacijskih postupaka.		
Ishodi učenja	Nakon položenog nastavnog predmeta studenti će biti osposobljeni da: - Vladaju tehnikama koje se koriste u kreativnoj terapiji; - Planiraju, organiziraju i provode različite metode kreativne terapije u područjima prevencije, dijagnostike, terapije, edukacije i rehabilitacije.		
Indikativni sadržaj predmeta	Pregled komplemetarnih metoda. Prirodne, energetske i duhovne metode i tehnike. Poetska terapija. Brain gym. Aromaterapija. Hromoterapija. Reflexoterapija. Terapija dupinima. Hipoterapija i terapijsko jahanje. Terapija dodirom/terapijska masaža. Art/ekspresivne terapije. Ex-Gen terapija. Rekreativni programi. Castillo-Morales orofacijalna regulacijska terapija. Adaptivni kreativni potencijali. Znanstvena istraživanja u kreativnoj terapiji; EX-GEN terapija - integrativni somatoterapijski i psihoterapijski pristup; Edukacija, klinička praksa i istraživanja u različitim problemskim područjima.		
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.		
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi		

	međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova -ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Prstačić M. Ekstaza i geneza. Zagreb: Naučna knjiga, 2004. - Šarić E. Komplementarno-suportivne metode. Tuzla: Bosanska riječ, 2015. - Popova-Ramova E. Primena na KAM vo konvencionalnata medicina. Bitolj: Univerzitet Sv. Kliment Ohridski, 2103.
Internet web reference	- www.creativetherapies.wordpress.com - www.arttherapy.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Puni naziv predmeta	Etika discipline		
Skraćeni naziv/šifra predmeta			
Ciklus studija	drugi ciklus		
Bodovna vrijednost ECTS	3 ECTS		
Status predmeta	izborni		
Preduslovi za polaganje	izvršene predispitne obaveze		
Ograničenje pristupa	studenti II ciklusa studija		
Trajanje/semestar	jedan semestar/drugi semestar		
Sedmični broj kontakt sati	Predavanja	Auditorne vježbe	Laboratorijske/ praktične vježbe
	2	0	0
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet		
Studijski program	Specijalna edukacija i rehabilitacija		
Odgovorni nastavnik			
e-mail nastavnika			
Web stranica	www.erf.untz.ba		
Ciljevi predmeta	Cilj predmeta je upoznati studente s temeljnim etičkim pojmovima, te ih senzibilizirati za etička pitanja i etičke dileme i osposobiti ih za samostalno, odgovorno i stvaralačko donošenje etičkih odluka u profesionalnom radu.		
Ishodi učenja	Nakon uspješno savladanog predmeta studenti će biti osposobljeni za: - Moralno ispravno i etički zasnovano postupanje prema različitim kategorijama klijenata; - Interdisciplinarni dijalog za rješavanje kompleksnih etičkih problema u edukaciji i rehabilitaciji; - Prepoznavanje i rješavanje etičkih dilema u području edukacijsko rehabilitacijskih tretmana i istraživanja u edukaciji i rehabilitaciji; - Samostalno proučavanje i kritičko promišljanje o savremenim etičkim problemima u edukacijsko rehabilitacijskoj struci.		
Indikativni sadržaj predmeta	Temeljni etički pojmovi. Profesionalni identitet i profesionalna etika. Etički kodeks i retorika discipline. Značaj donošenja dokumenata kojima se propisuju dužnosti edukacijsko-rehabilitacijskih djelatnika i etičkog kodeksa edukacijsko-rehabilitacijskih djelatnika u Bosni i Hercegovini. Deontologija u edukaciji i rehabilitaciji. Bitni sadržaji i faktori u etičkom odlučivanju, etičke teorije: deontologija, utilitarizam i etika vrline. Bioetička načela: šire i uže određenje, načelo autonomije, neškodljivosti, dobročinstva i pravednosti. Bioetička načela i moralna praksa (analiza slučajeva iz prakse, privatnost i povjerenje, edukacijsko rehabilitacijska tajna, odnos edukatora rehabilitatora prema različitim kategorijama klijenata). Etička pitanja u edukacijsko rehabilitacijskim istraživanjima: informirani pristanak sudionika i pristanak na sudjelovanje u istraživanju. Obmanjivanje kao dio istraživačkog postupka: obaveze istraživača i prava sudionika. Objašnjavanje prave svrhe istraživanja. Profesionalna etika u praksi: načela privatnosti, povjerljivosti i čuvanja podataka.		

	Edukacijsko-rehabilitacijska procjena i etičke dileme. Etičke dileme u akademskom okruženju. Edukator rehabilitator u timu i etičke prosudbe. Uloga edukatora rehabilitatora u javnosti.
Metode učenja	Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, društveni i samostalni. Najznačajnije metode učenja na predmetu su: - Predavanja uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja i uz aktivno učešće i diskusije studenata, - Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.
Objašnjenje o provjeri znanja	Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu mini test (prvi međuispit) koji obuhvata do tada obrađenu tematiku sa predavanja. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu mini test (drugi međuispit) koji obuhvata obrađenu tematiku sa predavanja iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od zadataka višestrukog izbora, zadataka jednostavnog dosjećanja ili esejskih zadataka. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 10 bodova. Oba mini testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime je postignuta ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno. U izradi i prezentaciji grupnog seminarskog rada učestvuju svi studenti grupe, čije učešće se valorizira pojedinačno. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Također, za kontinuiranu aktivnost na predavanjima u toku cijelog semestra student može ostvariti od 0 do 10 bodova. Završni ispit je usmeni. Na usmenom ispitu student odgovara na tri izvučena pitanja iz tematike predmeta obrađene na predavanjima. Usmeni ispit se može položiti ukoliko student odgovori na sva tri pitanja. Maksimalan broj bodova koji student može ostvariti na završnom ispitu je 50. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 kumulativna boda od čega minimalno 25 bodova na završnom usmenom ispitu.
Težinski faktori provjere	-PREDISBITNE OBAVEZE Prisutnost na predavanjima: 0-10 bodova (student može opravdano izostati sa 20% nastave), Aktivnost studenta: 0-10 bodova, Seminarski rad: 0-10 bodova, Mini testovi: 0-20 bodova

	-ZAVRŠNI ISPIT: 25-50 bodova
Osnovna literatura	- Mahmutagić A., Prstačić M. i sar. (Metode u edukaciji i rehabilitaciji. Tuzla: Harfo-graf, d.o.o., 2006. - Prstačić M. Identitet discipline. Defektologija 1993; 29 (2):159-163. - Prstačić M. Somatopedija, somatoterapija, somatologija-neki aspekti aksiologije discipline. Defektologija 2000; 5:7-9.
Internet web reference	- www.worksupport.com - www.crccertification.com - http://ncrtm.org
U primjeni od akademske	2025/26 godine
Usvojen na sjednici NNV-a	28.04.2016. godine

Specifikacija završnog rada	
Nivo /ciklus BiH	drugi ciklus FQ-BiH i Bolonje
Bodovna vrijednost ECTS	20 ECTS
Trajanje	150 sati
Univerzitet	Univerzitet u Tuzli
Fakultet	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Mentor	nastavnik izabran na užoj naučnoj oblasti/nastavnom predmetu iz kojeg se radi završni rad.
Web stranica	www.erf.untz.ba
Status	obavezan
Uslovi	Postupak prijave, izrade i odbrane završnog magistarskog rada regulisan je Pravilnikom o završnom magistarskom radu na drugom ciklusu studija Univerziteta u Tuzli.
Ograničenja pristupa	studenti II ciklusa studija
Aktivnost koja se ocjenjuje	– Minimalno 45 strana istraživačkog rada; – Javna usmena odbrana/prezentacija rada; – Odgovori na pitanja Komisije za odbranu rada;
Ciljevi završnog rada	Ciljevi izrade završnog rada su osposobiti studenta za: • pretraživanje literature, baza podataka i drugih izvora informacija; • samostalno istraživanje u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti; prikazivanje i interpretaciju rezultata, te donošenje zaključaka; • primjenu znanja iz metodologije naučnog istraživanja; • primjenu adekvatnih istraživačkih metoda; . • za pisanje i objavljivanje naučnih radova.
Ishodi učenja	Nakon uspješno završenog i odbranjenog završnog rada studenti će moći: • Identifikovati postojeća pitanja u području motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti i jasno izraziti svoje mišljenje i stavove o njima; • Uspješno raditi kao nezavisni istraživač; • Samostalno osmisliti i provesti istraživanje iz područja motoričkih poremećaja i hroničnih bolesti, diskutovati i izvoditi zaključke; • Napisati i objaviti naučni rad sa svim njegovim komponentama; • Jasno i razgovijetno predstaviti i interpretirati rezultate istraživanja javnom okruženju.
Indikativni sadržaj rada	Sadržaj će odrediti student, mentor i članovi Komisije.
Metode učenja	Student uči uglavnom samostalno, u formi samostalnog istraživanja, uz vodstvo mentora i članova Komisije.
Objašnjenje o provjeri znanja	Kvalitet pisanog rada i usmenu prezentaciju studenta će ocjenjivati Komisija. Nakon završetka javne odbrane rada Komisija, većinom glasova, objavljuje uspjeh kandidata pri čemu rezultat može biti: - odbranio rad, - nije odbranio rad